

INSTITUTE FOR HYBRID WARFARE STUDIES

**PROPAGANDA MEDIATIKE
SERBE DHE RUSE NË KOSOVË**

**SERBIAN AND RUSSIAN MEDIA
PROPAGANDA IN KOSOVO**

INSTITUTI PËR STUDIME TË
LUFTËS HIBRIDE OCTOPUS

Dhjetor

2023

Instituti për Studime të Luftës Hibride “Octopus”

Institute for Hybrid Warfare Studies “Octopus”

Propaganda Mediatike Serbe dhe Ruse në Kosovë

Serbian and Russian Media Propaganda in Kosovo

Autorët/Authors

Agim Musliu

Drejtor / Director

Taulant Elshani

Hulumtues / Researcher

Prishtinë

Dhjetor, 2023

Të gjitha të drejtat e rezervuara ©

Copyright ©

Octopus Institute

Përmbajtja/Table of Content

Abstrakt.....	4
Metodologjia.....	5
Hyrje.....	6
Vështrim mbi Propagandën Serbe.....	8
Propaganda serbe pas marrëveshjes Tekniko-Ushtarake të datës 9 qershor, 1999.....	9
Si e relazion dhe zhvillon Serbia propagandën e saj kundër Kosovës.....	9
Rasti studimor: portali <i>Kosovo Online</i> si qendër mediale e përhapjes së propagandës serbe në Kosovë.....	11
Pronësia.....	12
Politikat editoriale të <i>Kosovo Online</i>	13
Verifikimi i fakteve – (Fact Checking) të <i>Kosovo Online</i>	13
Rrjeti i gazetarëve dhe kryeredaktorëve të <i>Kosovo Online</i>	15
Ndikimi malinj përmes Sputnik Serbia.....	16
Sputnik Serbia.....	17
Mjedisi Mediatik serb dhe rus Kundër Kosovës.....	21
Përfundimi.....	22
Rekomandimet.....	23

Abstrakt

Ky hulumtim ekzaminon rolin e dezinformimit medial serb dhe rus në Ballkan, me fokus qëllimet malinje si dhe impaktin e tij negativ në proceset demokratike dhe integruese të vendeve të rajonit.

Ky hulumtim fillon me një rishikim të shkurtër historik rreth propagandës serbe, duke njdekur rrugët prapa qysh në ditët e para të fillimit të përhapjes së propagandës serbe. Pastaj diskutohet si gjenerohet propaganda sot në Serbi, duke u fokusuar në kontrollin total shtetëror mbi median dhe fjalën e lirë në funksion të shpërndarjes së dezinformacionit.

Më pas hulumtimi prezanton raste studimore të tri mediave serbe dhe ruse që janë të njohura për shpërndarjen e dezinformacionit në Ballkan: *Kosovo Online*, *Sputnik* dhe *Russia Today*. Rastet studimore demonstrojnë se si të trija këto media përdorin një gamë të gjërë të teknikave për shpërndarjen e lajmeve të rreme dhe mbjelljen e përçarjes në rajon.

Hulumtimi përfundon duke argumentuar se fushatat dezinformuese serbe dhe ruse në Ballkan kanë një numër të konsiderueshëm të pasojave negative për demokracinë. Hulumtimi po ashtu argumenton se me dezinformim dhe propagandë mund të minohet besimi në institucione, mund të polarizohet shoqëria si dhe mund të krijohet truall pjellor për mungesën e stabilitetit. Hulumtimi bën thirrje për vëmëndje më të madhe për problemin e lajmeve të rrejshme si dhe masat që duhet të merren për të luftuar shpërndarjen e dezinformimit.

Metodologjia

Metodologjia e përdorur në këtë hulumtim është analiza e influencës ruse nëpërmjet mediave serbe. Hulumtimi përfshin intervistat, burimet sekondare, monitorimin e mediave, analizën e kontetit, metodologjinë e OSINT, informacione të referuara dhe analizën e të dhënave.

Monitorimi i mediave është pjesë e metodologjisë për mbledhje dhe analizë të dhënave duke i filtruar, kuptuar dhe shpjeguar artikujt e publikuar nga dy mediat si Sputnik Serbia dhe Kosovo Online. Përfshirë publikimet, artikujt, dhe identifikimin e temave për shpërndarjen e narrativave dhe propagandës për dezinformata. Shembujt ilustrative janë të analizuar për këtë çështje specifike. Qëllimi është kuptimi se si Serbia përdor mediat dhe ndryshon diskursin politik duke influencuar opinionin publik në nivelet ndërkombëtare dhe rajonale.

Informacionet e referuara janë përdorur për të ofruar një kuptim më të qartë të hulumtimit. Intervistat janë realizuar me ekspertë në gazetari dhe studime të mediave. Gjithashtu, të dhënat janë të mbledhura nga publikimet akademike, investigimet gazetareske, artikuj dhe raporte të lidhura me ndikimin rus në media. Të dhënat janë për të identifikuar qëndrimet, trendet dhe perceptimet e influencës ruse nëpërmjet mediave serbe për audiencën e caktuar.

Hulumtimi paraqet të gjeturat dhe personat kyç siç janë Nenad Zoric, Ljubinka Milincic dhe Zoran Culafiq, Milos Gariq, Zeljko Tvrdisiq dhe rolin e tyre në promovimin e influencës ruse dhe serbe dhe narrativat. Metodologjia përfundon më të gjeturat kryesore dhe rekomandimet për ndalimin dashakeq të Rusisë në Ballkanin Perëndimor dhe më saktësisht në Kosovë.

Hyrje

Influenca serbe dhe ruse përmes medias në Ballkan është pjesë e luftës hibride që ua mundëson këtyre dy vendeve arritjen e qëllimeve strategjike. Përmes dezinformimit të vazhdueshëm Serbia synon ta paraqes Kosovën si vatër krize, të krijoj idenë se serbët janë të rrezikuar, se në Kosovë ka një deportim të organizuar të serbëve, dhe në këtë mënyrë të shtyjë përpara idenë për paraqitjen e Kosovës shtet jofunksional, dhe për të themeluar ngrehina artificiale si nivele të tjera të pushtetit kinse për t'i mbrojtur serbët. Në anën tjetër përmes dezinformimit medial, Rusia gjithashtu tenton ta shtrijë ndikimin dhe ta projektojë fuqinë e saj, duke shtryrë kështu përpara interesat e saj strategjike si prania në rajonin e Ballkanit, sabotimin e proceseve integruese në NATO dhe BE si dhe rivalizimin e pranisë së perëndimit në këtë pjesë të botës.

Dezinformimi përgjithësisht definohet si plasim i informacioneve të rreme në mënyrë të qëllimshme për të mashtruar publikun, duke deformuar narrativat e caktuara me qëllim arritjen e qëllimeve strategjike, zhvendosjen e paradigmave të etabluara, parapërgatitjen për ndonjë inkurzion apo pushtim konvencional, për të rrënjësuar ide se një sistem politik është jo kredibil, për të diskredituar figura politike e publike e të tjera.

Kohët e fundit, e sidomos me rritjen e përdorimit të teknologjisë informative, dezinformimi është parë si një mundësi efektive në duar të propagandës ruse për të kundërshtuar, përçarë dhe sabotuar proceset demokratike kryesisht në Evropën perëndimore dhe në Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Ndërsa Serbia përmes kontrollimit pothuajse total të medias dhe fjalës së lirë përdor dezinformimin për të ndryshuar perceptimin e saj në botë, si dhe për të dëmtuar imazhin e Kosovës në planin ndërkombëtar.

Qëllimi i këtij projekti kërkimor është të studiojmë dhe analizojmë efektin e dezinformimit serb dhe rus përmes mediave në proceset demokratike në Ballkan, ndikimin të publiku i gjerë, pastaj analizimin e burimeve të dezinformimit dhe propagandës, rrugët dhe përçimin e dezinformative dhe ndikimin real të publiku. Qëllim tjetër janë sugjerimet dhe rekomandimet që do të pasojnë në bazë të të gjeturave të punës kërkimore. Për t'i ikur subjektivitetit dhe për të faktuar punën në kemi marrë disa raste studimore, ku përmes metodave të verifikimit të fakteve (fact-checking), rrjeteve të influencuesve, politikave redaktuese e të ngjashme, ne dëshmojmë orientimin dhe qëllimin e projekteve propaganduese përmes megafonëve lokalë si media e portale online.

Pyetje hulumtuese kryesore kemi parashtruar se çfarë ndikimi real kanë fushatat dezinformuese mediale serbe dhe ruse në proceset demokratike në vendet e Ballkanit. Pyetje tjetër hulumtuese që do ta fokusojë dhe ndihmoj punën tonë kërkimore është a janë fushatat dezinformuese serbe dhe ruse në funksion të arritjes së qëllimeve për projektet e tyre politike si paralizimi i sistemeve politike, sidomos të Kosovës, Bosnjë-Hercegovinës dhe Malit të Zi. Pyetje e tretë kërkimore është cilat janë strategjitë dhe taktikat e përdorura gjatë fushatave dezinformuese serbe dhe ruse. Pyetje e fundit kërkimore është se cilat janë narrativat kryesore dezinformuese që po shpërndahen në Kosovë.

Hipoteza e parë e parashtruar në kërkimin tonë është se propaganda serbe dhe ruse në Ballkan ka për qëllim destabilizimin e rajonit dhe të pengoj integrimin në BE dhe NATO.

Hipoteza e dytë është se narrativa tjetër më e shpeshtë dezinformuese serbe dhe ruse ka të bëjë me Kosovën, duke shpërndarë vazhdimisht të pavërteta mbi gjendjen e pakicës serbe në Kosovë.

Kemi vënë re një numër të konsiderueshëm të hulumtimeve relevante dhe shumë serioze lidhur më influencën serbe dhe ruse përmes dezinformimit mediatic, si raporteve të organizatave ndërkombëtare si dhe hulumtimeve të organizatave të pavarura joqeveritare. Kontributin e dobishëm të hulumtimeve ekzistuese ne do ta zgjerojmë dhe do ta pasurojmë me vështrime kritike historike, raste studimore si dhe konkluzë dhe rekomandime të përzgjedhura.

Vështrim i shkurtër historik mbi propagandën serbe

Propaganda serbe i ka rrënjët qysh në fillim të përgatitjeve të Luftës së Parë Ballkanike, ku shtetet aleate ballkanike si Serbia, Greqia, Bullgaria dhe Mali i Zi i shpallën luftë Perandorisë Osmane. Një dokument me rëndësi të jashtëzakonshme historike që hedh dritë mbi propagandën serbe para dhe pas Luftës së Parë Ballkanike është raporti i Komisionit Ndërkombëtar i vitit 1914, që hetoi shkaqet e Luftës së Parë Ballkanike, dhe ekzaminoi me hollësi mizoritë e luftës. Komisioni përbëhej nga 14 anëtarë nga Franca, Britania e Madhe, Shtetet e Bashkuara, Gjermania, Austria dhe Rusia. Në kapitujt VII, VIII dhe IX përmendet propaganda serbe, qëllimet dhe efikasiteti i saj. Në kapitullin VII, fq. 167-172, raporti thekson propagandën serbe që veçohet për “dhunën dhe urrejtjen ekstreme”. Më tej, në fq. 173-182, raporti vë në pah nevojën për kontrollim dhe përmbajtje të propagandës, në mënyrë që të parandalohen luftërat e tjera. Në tërësinë e saj, raporti vlerëson se propaganda serbe nxiti krime dhe dhunë, plaçkitje dhe shkatërrime, duke veçuar rastin e Dibresë ku u masakruan shumë shqiptarë nga ushtria serbe, sepse ishin përhapur lajme të rrejshme kinse shqiptarët po bashkëpunonin me bullgarët.

Në vigjilje të Luftës së Parë Ballkanike, në Serbi filloi të përdorej gjërësisht propaganda e ashtuquajtur *atrociti propaganda*, që kishte si qëllim primar ta dehumanizonte Perandorinë Osmane si një e keqe e madhe që kryente mizori ndaj popullit serb. Profesori turk nga Universiteti i Stambollit, Y. Doğan Çetinkaya, në kërkimin e tij "Atrociti Propaganda and the Nationalization of the Masses in the Ottoman Empire During the Balkan Wars (1912-13)", e definon *atrociti propaganda* si: "një formë e "luftës psikologjike" e përdorur për të stigmatizuar dhe demonizuar armikun duke theksuar krimet e tij kundër njerëzimit, duke nxitur kështu reagimin publik në frontin e brendshëm." Çetinkaya po ashtu thotë se *atrociti propaganda* u përdor nga të gjitha palët e përfshira në konflikt. Nga shumë vëzhgues vlerësohet se *atrociti propaganda* pati efekt të konsiderueshëm në mobilizimin për luftë dhe për rritjen e moralit të ushtrisë serbe.

Propaganda serbe në fillim të Luftës së Parë Botërore (1914), ishte më e sofistikuar dhe me gjithëpërfshirëse si në kërkesat, po ashtu edhe agresivitetin e saj. Propaganda serbe e 1914, siç thekson historiani anglez, Dr. Samuel Foster, kishte për qëllim të parandalonte përhapjen dhe fuqizimin e opozitës së brendshme, si dhe të rrënjoste idenë se Serbia kërkonte me këmbëngulje bashkimin e të gjithë sllavëve të jugut, serbëve, kroatëve dhe sllovenëve nën një shtet, nga rrënojat e Perandorisë Habsburge, e cila u përforcua edhe me Deklaratën e Nishit, të datës 7 dhjetor, 1914.

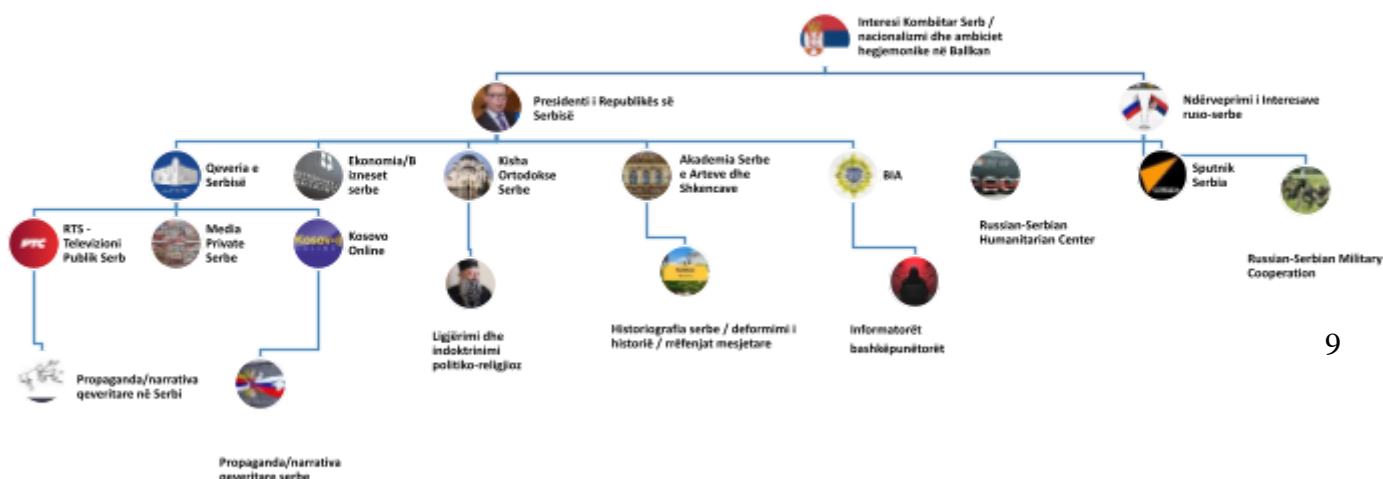
Propaganda serbe pas marrëveshjes Tekniko-Ushtarake të datës 9 qershor, 1999

Që nga qershori 1999, kur e nënshkroi kapitullimin, Serbia në mënyrë shumë agresive ka bërë përpjekje për ta përmbysur narrativën e luftës së fundit në Kosovë, duke u munduar ta mohojë gjenocidin, krimet, zhvendosjen e dhunshme të popullsië, shkatërrimet e pronës dhe dëmet e tjera ndaj Kosovës. Fabrikimi i së vërtetës rreth Kosovës u bë një nga fiksime më të mëdha në axhendën shtetërore serbe dhe në debatin publik në Serbi, ku në mënyrë të organizuar dhe të sinkronizuar, të porositur dhe të mirëmenduar, pushteti, mediat, Akademia Serbe e Shkencave, intelektualët, Kisha Ortodokse Serbe dhe bashkëpunëtorët e tyre nga Rusia lansuan fushata agresive me lajme të rrejshme, gjithmonë për të dëmtuar qëllimet dhe aspirata legjitime të popullit të Kosovës.

Me fushatat e saj të dezinformimit Serbia bëri të ditur se jo vetëm që nuk kishte plan të hiqte dorë nga Kosova, por se po mendonte se si përmes propagandës sistematike, si një nga komponentët e fuqishme të luftës hibride, të diskreditonte sa më shumë institucionet e reja të Kosovës. Në vitet e para të pasluftës, fushata dizinformuese serbe kundër Kosovës prodhoi efekte të shumta, duke frymëzuar edhe autorë ndërkombëtarë të prodhonin filma dokumentarë, shkrime dhe libra, të gjitha të bazuara në gënjeshtër dhe fabrikime serbe.

Qëllimet kryesore strategjike të propagandës së Serbisë ishin të diskreditonte institucionet e Republikës së Kosovës, duke i paraqitur ato si të paafta, të diskreditonte personalitetet publike duke shpifur e mveshur të pavërteta rreth së kaluarës së tyre, të fabrikonte lajme rreth minoritetit serb, duke i paraqitur ata si të rrezikuar, dhe si qëllim përfundimtar, ta portretizonte Kosovën si shtet të dështuar dhe të paftë.

Si e relazion dhe zhvillon Serbia propagandën e saj kundër Kosovës

Për të konceptuar, zhvilluar dhe shpërndarë propagandën e saj Serbia angazhon një rrjet kompleks institucionesh, që fillon nga majat e pushtetit shtetëror, pastaj idetë zhvillohen në rangje më të ulëta të institucioneve shtetërore dhe shoqërore, për t'u shpërndarë përmes mass medias tek publiku.

Zyra e Presidentit është zyra më e lartë publike ekzekutive në Serbi. Ky institucion është përgjegjës për përcaktimin e politikës së përgjithshme të vendit, duke përfshirë politikën e tij ndaj Kosovës. Presidenti ka një ndikim të madh mbi qeverinë, BIA-n dhe mediat shtetërore.

Qeveria e Serbisë është përgjegjëse për zbatimin e politikave të Presidentit. Ajo gjithashtu ka Ministrinë e saj të Informacionit, e cila është përgjegjëse për mbikëqyrjen e mediave shtetërore.

BIA është agjencia e inteligjencës e Serbisë. BIA është përgjegjëse për mbledhjen dhe analizimin e informacionit për një sërë temash, përfshirë Kosovën. BIA është gjithashtu përgjegjëse për përhapjen e dezinformatave dhe propagandës, dhe thuhet se ka një aktivitet shumë agresiv kundër Kosovës.

Serbia ka një sërë mediash shtetërore, duke përfshirë kanalin televiziv RTS, dhe gazetat Politika dhe Večernje novosti. Këto media përdoren për të përhapur propagandë dhe dezinformata për Kosovën.

Serbia gjithashtu ka një numër të mediave private që kontrollohen nga qeveria. Këto media përdoren edhe për të përhapur propagandë dhe dezinformata për Kosovën.

Akademia e Arteve dhe Shkencave është një institucion me ndikim në Serbi, që shihet si autoritet në kulturën dhe historinë serbe. Është akuzuar se është përdorur nga qeveria për të përhapur propagandë për Kosovën. Janë disa publikime kundërtëhënëse të këtij institucioni, me tone fyese dhe denigruese për shqiptarët.

Kisha Ortodokse Serbe është një institucion i fuqishëm në Serbi. Është akuzuar se është përdorur nga qeveria për të përhapur propagandë për Kosovën.

Rusia ka një interes të fortë në Ballkan. Ajo është akuzuar për mbështetje të fushatave propagandistike dhe dezinformuese të Serbisë kundër Kosovës.

Bizneset private mund të luajnë gjithashtu një rol në fushatën e propagandës dhe dezinformimit. Ato mund të përdoren për të përhapur dezinformata, ose mund të ofrojnë mbështetje financiare për fushatën.

Rasti studimor: portali *Kosovo Online* si qendër mediale e përhapjes së propagandës serbe në Kosovë

Nga diagrami i mësipërm pamë qartazi se propaganda serbe nxitet dhe përpunohet në një matriks të komplikuar interesash, institucionesh si dhe parapëlqimeve individuale të konjunkturave që qeverisin aktualisht. Për të kuptuar qëllimet e propagandës serbe duhet të analizohen më në thellësi objektivat e politikës rajonale të Serbisë në Ballkan. Strategjia e Sigurisë Kombëtare e Republikës së Serbisë, miratuar në vitin 2021, në kapitullin e I-rë ku flitet për “Ambientin Strategjik”, fq. 21, përcakton shpalljen e pavarësisë së Republikës së Kosovës si rrezik për sigurinë kombëtare të Serbisë. Në vazhdim, ky dokument lëshohet në fabrikime e të pavërteta ku gjendja në rajon paraqitet në mënyrë krejtësisht të pavërtetë. Në vijim paragrafi i Strategjisë së sigurisë Kombëtare të Republikës së Serbisë ku paraqet Kosovën si vend të rreziqeve të ndryshme: “Përpyqja për shkëputjen e territorit të Krahinës Autonome të Kosovës dhe Metohisë kërcënon interesat kombëtare të Republikës së Serbisë. Situata e sigurisë në këtë krahinë karakterizohet nga imponimi i zgjidhjes së njëanshme të statusit të saj, mungesa e sundimit të ligjit, rrezikimi i sigurisë personale dhe pronësore të serbëve dhe popullsisë tjetër joshqiptare, ekstremizmi fetar, rreziku i aktiviteteve terroriste dhe zgjerimi i krimit të organizuar, korrupsioni, trafikimi i qenieve njerëzore, trafiku i paligjshëm i drogës dhe armëve”. Ky formulim është vazhdimësi e propagandës dhe fabrikimeve në funksion të interesave strategjike serbe.

Në këtë kuadër, mjet i rëndësishëm i propagandës dhe lajmeve të fabrikuara në Kosovë është shndërruar media *Kosovo Online*, një qendër propagandistike e kontrolluar krejtësisht nga Beogradi dhe në shërbim të interesave strategjike të Serbisë, të përmendura më lart. Kjo media është bërë epiqendër e luftës speciale dhe dezinformimit kundër Kosovës, duke publikuar lajme të rreme, plotësisht në përputhje me vijën zyrtare të politikës në Beograd. Si media më e rëndësishme serbe në Kosovë, *Kosovo Online* shërben si burim i vetëm informacioni për mediat serbe. Kjo pasqyrohet edhe nga motoja e kësaj organizate mediale - “Sve o Kosovu na jednom mestu!” - “Gjithçka për Kosovën në një vend!”

Që nga hyrja në fuqi e regjimit të vizave për nënshtetasit e Federatës Ruse, *Kosovo Online* është shndërruar në burim informacioni edhe për mediat në Moskë, ngaqë gazetarët rus e kanë pasur shumë më të vështirë për të hyrë në Kosovë. Ndërkohë që *Kosovo Online* kontrollohet dhe merr direktiva nga Beogradi, ajo dërgon mbrapa lajmet dhe propagandën, duke furnizuar mediat serbe dhe ruse me materialet ditore.

Pronësia

Sipas një raporti të fundit për pronësinë e medias nga BIRN, “Kosovo Online është në pronësi të biznesit “VIM INFO” D.O.O., biznes i cili u regjistrua në Agjencinë për Regjistrimin e Biznesve në Kosovë (ARBK) më 26 korrik 2019. Pronar dhe drejtor i këtij biznesi me 100% të aksioneve është Dushan Milanoviq.

Në regjistrin e bizneseve të Serbisë, VIM INFO D.O.O është në pronësi të grupit “AVALA MEDIA GROUP DOO BEOGRAD”. E pronar i kompanisë AVALA MEDIA GROUP DOO BEOGRAD është Ivan Jakshiq. Jakshiq është drejtor dhe kryeredaktor i portalit “Kosovo-Online”. Jakshiq ka qenë zëdhënës në Zyrën për Kosovë në kuadër të Qeverisë së Serbisë. Drejtor i kësaj zyre ka qenë Marko Gjuriq e tash është Petar Petkoviq.”

Më tej në raportin e BIRN thuhet se “koordinatori i portalit Kosovo-Online për katër komunat me shumicë serbe të Kosovës është Ivica Simiq, vëllai i ish-nënkryetarit të Listës Serbe, Igor Simiq”.

Aktiviteti

Iniciativa për të lansuar *Kosovo Online* ka lindur si pasojë e pamundësisë për të shndërruar hapësirat e *RTK 2* në dritare të propagandës serbe. Veçori e perbërjës së gazetarëve kryesorë që filluan me Kosovo Online është se ishin punonjës të RKT 2, por edhe të Sputnik dhe kontributorë të mediave të tjera serbe dhe ruse. Është e konfirmuar se redaktori i rubrikës KONTekst Miloš Garić ka kontakte direkte me shërbimet e inteligjencës serbe. Garić është po ashtu i angazhuar si komentator dhe analist politik. Kosovo Online ka pranuar publikisht se ka marrë fonde publike nga Serbia në disa projekte të ndara.

Përveç gjuhës serbe, Kosovo Online ka edicionin e saj në anglisht dhe shqip. Duhet theksuar se lajmet e përzgjedhura në të trija gjuhët ndryshojnë. Kjo sigurisht bëhet për të targetuar audiencat të ndryshme me lajme të ndryshme. Në portalin online vërehet rubrika e veçantë për Gjykatën Speciale, (Specijalni sud), në të cilën përditësohen lajmet për procesin gjyqësor ndaj krerëve të UÇK-së, ku haptas publikohen lajme të rrejshme, tituj sugjestivë e provokativë dhe me raste të shkëputura krejtësisht nga konteksti. Rubrika Specijalni sud është shënuar me tik, ngjyrë të verdhë, për të tërhequr vëmendjen e vizitorëve online. Rubrikë tjetër është Ballkani i Hapur (Otvoreni Balkan), ku dominojnë lajmet pozitive dhe inkurajuese për këtë iniciativë rajonale të Serbisë. Rubrikë tjetër me rëndësi është Analizat (Analize). Propaganda dhe dezinformatat janë evidente po sa klikon në këtë seksion. Analiza kundër liberalizimit të vizave për Kosovën, fabrikime për gjendjen e ekonomisë kosovare janë vetëm disa nga analizat tendencioze që publikohen aty.

Kosovo Online ka një prezencë të gjerë edhe në rrjetet më të mëdha sociale. Në rrjetin social Facebook ajo ka 28 mijë pëlqime, ndërsa 38 mijë ndjekës. Në platformën X (dikur Twitter) ka 1933 ndjekës. Në platformën Instagram ka 15 mijë ndjekës dhe në momentin që po shkruajmë ka 86, 978 postime. Në platformën e re Threads ka 708 ndjekës, ndërsa në kanalin e saj në YouTube ka 7 570 abonentë, dhe ka publikuar mbi 8700 video materiale.

Politikat editoriale të *Kosovo Online*

Për t'i ikur ekzaminimit subjektiv të portalit të lajmeve *Kosovo Online* po analizojmë politikat editoriale të kësaj medie, duke marrë në konsideratë misionin, vlerat, dhe standardet gazetareske. Në rubrikën *Rreth nesh*, *Kosovo Online* pretendon të jetë portal informativ që mbulon të gjitha “temat politike, ekonomike, sociale, kulturore, sportive nga Kosova dhe për Kosovën”. Një ekzaminim më i thelluar të çon në përfundime të pashmangshme se politikat editoriale të këtij mediumi janë tërësisht të një anshme, duke i dhënë një hapësirë jashtëzakonisht të madhe Presidentit të Republikës së Serbisë Aleksandar Vuçiq dhe duke përçuar në vazhdimësi vijën zyrtare politike të Beogradit zyrtar. Në anën tjetër portretizohet me notat më negative Kryeministri i Republikës së Kosovës, Albin Kurti.

Një temë e rëndësishme ku portali Kosova Online publikon vazhdimisht lajme të rreme dhe propagandë janë raportet ndëretnike në Kosovë. Raportet, analizat dhe opinionet që kanë të bëjnë me gjendjen e pakicave ndëretnike në Kosovë janë në shpërputhje totale me realitetin social-politik të Kosovës, në kundërshtim me të gjitha raportet prestigjioze të organizatave jo-qeveritare ndërkombëtare dhe raporteve kredibile të shteteve perëndimore. Raportet e United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) dhe European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) në vazhdimësi tregojnë për përmirësim të gjendjes së serbëve të Kosovës. Siç dihet poashtu, Kosova ka një kornizë politiko-juridike unike për përfshirjen e minoritetit serb në proceset politike e shoqërore.

Verifikimi i fakteve – (Fact Checking) të *Kosovo Online*

Procesi i vërtetimit të saktësisë së informacionit vlerëson bindshëm rolin aktual të portalit *Kosovo Online*. Verifikimit të fakteve i nënshtrohen edhe mediat më prestigjioze ndërkombëtare, postimet në rrjete sociale, fjalimet politike e të tjera, ndërsa ka shumë platforma të pavaruara e kredibile që kryejnë këto verifikime në kohë shumë të shpejtë dhe në mënyrë të saktë. Nga monitorimi ynë i raportimeve të *Kosovo Online* mbi rastin e sulmit terrorist në Banjskë të Zveçanit na ka bërë të nxjerrim konkluzione të rëndësishme për qëllimet, orietimin, strategjinë propaganduese dhe pandjeshmërinë totale që ky portal ka. Ne kemi vërtetuar faktet nga artikuj të

përzgjedhur ku kemi vërejtur lajme të rreme mbi tema jashtëzakonisht të ndjeshme. Lajmi i parë i rremë është mbi komunikimin e Policisë së Kosovës në radiolidhje – ku një komunikim krejtësisht i zakonshëm paraqitet si neglizhencë e policisë ndaj një të plagosuri serb. Në artikullin e datës 24/09/2023 të orës 22:53 *Kosovo Online* e paraqet një audio material të Policisë së Kosovës dhe pretendon se aty po thuhet: shqip: “Edhe sikur të vdes asgjë”, serbisht: "I ako umre, ništa". Ndërsa në analizimin e përmbajtjes së audios që zgjat katër sekonda të komunikimit policor thuhet: “Adem, Adem, lajmërohu. Adem Rudari, lajmërohu”. *Kosovo Online* nuk ka asnjë fakt, pjesë të audio materialit, apo ndonjë mbështetje çfarë do që ta mbështesë pretendimit e saj se aty në këtë komunikim po neglizhohet një i plagosur serb. Është një gënjeshtër nën kushtet e një sulmi të rrezikshëm terrorist dhe cënimit të rëndë të sovranitetit të Kosovës, që sigurisht mund të kishte prodhuar pasoja, si dhunë, hakmarrje dhe huti e çorientim. Ky lajm i rremë, përveç që shkel rëndë etikën dhe profesionalizmin e gazetarisë, provokon edhe nxitje të dhunës, nën kushtet e sulmit terrorist. Ky lajm është konsideruar si i pavërtetë edhe nga Internews Kosova, i publikuar në portalin Kallxo, si dhe është shënjuar si lajm i rremë edhe nga platforma Facebook.

POLITIKA

24. septembar 2023. • 22:53 / Izvor: Kosovo Online

Tonski zapis razgovora kosovskih policajaca o ranjenom Srbinu: "I ako umre, ništa"

Rrjeti i gazetarëve dhe kryeredaktorëve të Kosovo Online

Rrjeti i gazetarëve që ka punuar dhe kontribuar në Kosovo Online është kompleks, dhe me fije të shumta lidhjesh të pa kundërshtueshme me institucionet e Serbisë, sidomos me Agjencinë për Inteligjencë dhe Siguri (BIA), dhe me disa institucione të tjera. Dyshimet e bazuara për këta persona fillojnë që nga deklaratat e tyre publike kundër Kosovës, angazhimet publike dhe influenca që kanë ushtruar në platforma të tjera si dhe dyshimet për infiltrime në misione dhe institucione të Kosovës, si Radio Televizioni i Kosoves si dhe disa organizata ndërkombëtare.

Në fillim do të veçonim Zoran Culafiq, kryeredaktori i parë i *Kosovo Online*. Ky dyshohet si bashkëpunëtor i autoriteteve serbe të sigurisë, si dhe i infiltruar në disa organizata ndërkombëtare

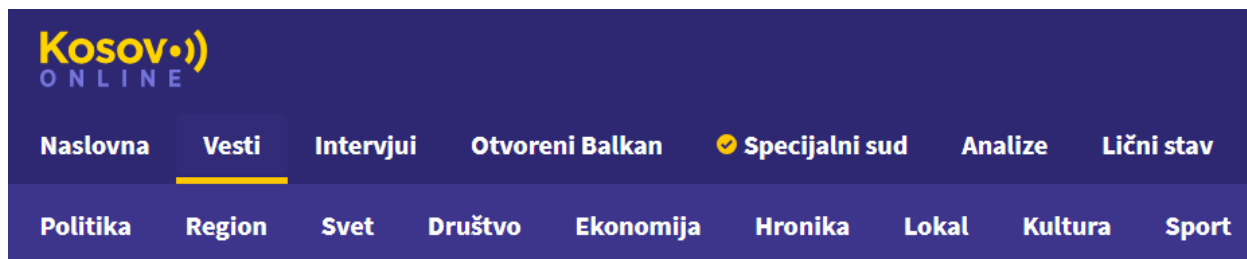

në Kosovë për të marrë informata të dorës së parë nga terreni. Dihet mirë që gjatë punës si kryeredaktor i RKT 2, kanali në gjuhën serbe i RTK, Culafic ka punuar së bashku më një ekip ta ndaj kanalit serb nga RTK-ja dhe ta bëj atë televizion të veçantë ku pastaj mund të ushtronte propagandën serbe dhe ruse pa iu nënshtruar politikave redaktuese nga RTK.

Personazhi i radhës është kryeredaktori aktual i *Kosovo Online*, Milos Gariq, një gazetar me pikëpamje ultranacionaliste, me orientim të qartë prorus, ku veçohet angazhimi i tij në debate publike me thirrje për nxitje të urrejtjes dhe keqinformonte haptaz në kohën e tentativës për grusht-shtet në Mal të Zi. Njihet për propagandën antiperëndimore të cilën e ka shpërfaqur në të gjitha portalet ku ka punuar.

Zheljko Tvrdishiq, gazetar me përvojë të gjatë dhe korrespondent i disa televizioneve nga Beogradi, punoi po ashtu në portalin *Kosovo Online* për disa kohë, ku spikati për aftësitë e tij për propagandë. Pastaj Tvrdishiq kaloi në RTK 2, ku sipas të dhënave të grumbulluara nga instituti ynë, ishte plan i veçantë i inteligjencës serbe që përmes përvojës së Tvrdishiq ta pushtonte RTK 2. Siç dihet, Tvrdishiq u shkarkua pas raportimeve tendencioze të RTK 2 për sulmin terrorist në Banjskë, Zveçan.

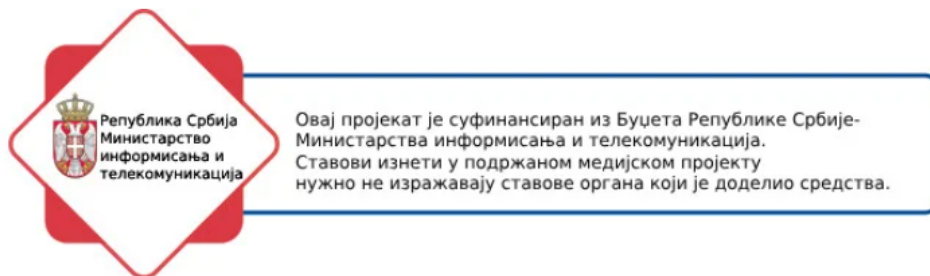
Ilustrimi që kemi shkëputur më poshtë është një etiketim për artikullin e publikuar që tregon sponzorizimin direkt nga institucionet e Serbisë

mišljenje 1968. godine, nakon što je SSSR napao Čehoslovačku.

Svoje nade je polagao i na Kinu, koja je pokrenula antijugoslovensku propagandu. Ali u zatvoru po drugi put, kada je imao dovoljno vremena da čita i bude u toku, shvatio je da je pogrešio u proceni i Rusije i Kine. Sada je počeo da razmišlja da nacionalna zajednica možda nije jedino rešenje, jer takav projekat ne bi dobio snažnu podršku na globalnom nivou.

Sutra: Razlike sa emigrantskim organizacijama

Kosovo Online

Baner Sufinansiranja

Ndikimi malinj përmes Sputnik Serbia

Ndikimi rus në Ballkanin Perëndimor forcohet me prezencën e saj duke përdorur narrativat nëpërmjet aktorëve lokal. Andaj, Rusia e përdor median për të sponsoruar fuqinë e saj dhe gjurmëve në fushën e mediave për të arritur qëllimet dhe objektiva: glorifikimin, shtyrjen dhe influencën e elementeve destabilizuese të politikës së saj.

Rasti i studimit të Sputnik Serbia është i veçantë si një ndër shembujt e influencës ruse në Ballkanin Perëndimor. Sputnik Serbia është uebsite lajmesh i sponsorizuar nga Kremli për propagandë të lajmeve dhe narativave në gjuhën Serbe për të arritur audiencën e saj. Me rëndësi është të theksohet që Vuçiq kontrollon më shumë se 80% të mediave serbe. Presidenti

Aleksandar Vuçiq dhe partia e tij politike Partia Progresiste Serbe (SPS) janë pro-ruse dhe kanë numrin më të madh të votuesve. Mediat tjera si Srpski Telegraf, Informer, Pecan dhe Ruska Rec kanë të njëjten objektivi: glorifikimin e Rosisë dhe prezencën e saj në rajon. Për ta, është e rëndësishme promovimi i ushtrisë dhe marrëdhënieve ekonomike ndërmjet tyre.

Për shkak të luftës në Ukrainë, BE sanksionoi shpërndarjen e informacioneve nga Sputniku, megjithatë Serbia vazhdon ta lejoj ende këtë. Çfarë ndodhi ndaj Sputnikut dhe Russia Today është me datën 1 mars 2022, Këshilli i Evropës mori vendim që të ndalojë të gjithë operatorët nga transmetimi i çdo përmbajtje nga personat juridik, entitet ose organet që janë pjesë në Aneksin XV. Rregullorja i referohet ndalimit të transmetimit të qëllimshëm të çdo përmbajtje. Rregullorja hyri në fuqi pasi u publikua në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian. Çfarë vendosi Serbia? Alternativa i'u erdh nga RT direkt.

Plani i RT-së për Serbinë është shtrirja dhe përhapja e propagandës ruse edhe shfaqja televizive në 2024 që do të mbulojë çdo ngjarje politike nga një perspektivë tjetër (perspektivë ruse). Në nëntor 2022, RT filloi një projekt online në gjuhën serbe, RT Balkan. Redaktorja e RT, Margarita Simonyan shprehu në Telegram që RT ka filluar në Ballkan për arsye Kosova është Serbi.

Megjithatë, BE-ja reagoi ndaj këtij veprimi duke theksuar dezinformimin dhe propagandën masive për të sulmuar një vend të pavarur dhe për të përhapur gënjeshtat toksike të Kremlinit. Prapëseprapë, Serbia është një vend kandidat për BE dhe duhet të përshtat prioritetet e saj të politikës së jashtme duke filluar nga sanksionet kundër Rosisë dhe ndalimi i mediave të tilla në territor.

Sputnik Serbia

Sputnik Serbia është filial i Agjencisë së Huaj Ruse Sputnik të themeluar nga Presidenti Putin në vitin 2014 dhe në vitin 2015 hapet në Serbi. Zyrja e vetme e Sputnik në Ballkan vazhdon të jetë në Serbi, edhe pse vendet fqinje përdorin lajmet, videot dhe tekstet e saj për qëllime të njëjta, ata nuk kanë një zyrë zyrtare të Sputnikut.

Redaktore është Ljubinka Milinčić nga Kosova. Ajo ka eksperiencë për një kohë të gjatë për mediat Serbe në Rusi - RTS, NIN, dhe Politika. Gjithashtu, ajo ka eksperiencë në Ambasadën Serbe në Rusi ku është marrë me përkthime të gjuhës ruse në gjuhën serbe. Ljubinka është e njohur si admiruese e Putinit dhe beson që ai e ka rikthyer Rusinë ku e ka pasur vendin në arenën botërore politike.

Një person tjetër me rëndësi të diskutohet është Nenad Zoriq. Ai ka qenë gazetar në Sputnik Serbia gjatë viteve 2014-2018. Pastaj, punoi si redaktor në *Kosovo Online* me një mision të

veçantë për agjendën ruse. Kur Sputnik Serbia është ekspozuar, ai u transferua në Euro News Srbija.

Bazuar në raportin e Friedrich Naumann Foundation for Freedom, të gjithë gazetarët që punojnë në Sputnik Serbia kanë kontratë njëvjeçare dhe marrin rrogën direkt nga Russia që është mbi mesataren e rrogës në Serbi. Në 2020, rroga mesatare e gazetarëve në Serbia ka qenë 450\$.

Problemi me Sputnik Serbia nuk është vetëm përhapja e propagandës ruse por edhe narrativave të rrejshme për tema të ndryshme në lidhje me Ballkanin perëndimor. Sputnik Serbia qarkullon rreth temave për pozitën e Ruisë në botë, justifikimin e luftës në Ukrainë, Kosovën, zgjedhjet në Kosovën veriore, ushtrinë, NATO, Aleatët e Perëndimit dhe keqtrajtimi i serbëve në Ballkanin perëndimor.

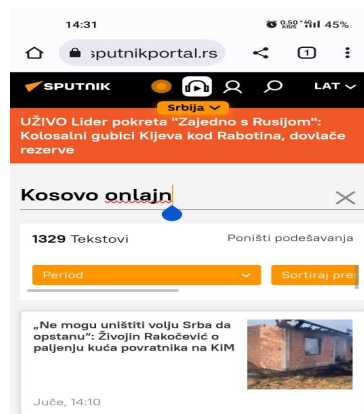
Shembull, në 2021, kur Serbët në Kosovë bllokuan rrugën për kalim, Sputnik Serbia hapi një rubrikë për Krizën në Kosovën veriore që kishte lajme më së shumti të marra nga Kosovo Online. Sputnik Serbia thekson që regjioni është i ndarë pro-Lindjes dhe pro-Perëndimit që kanë për qëllim krijimin e tensionit dhe ndarjes. Sipas Sputnik Serbia, Maqedonia e Veriut, Shqipëria dhe Mal i Zi janë të përshkruar nën influencën e Perëndimit dhe mungesë të sovranitetit për vendimet e tyre. Në anën tjetër, Serbia paraqitet si një storie suksesi së bashku me Republikën Srpska kundër NATO-së dhe BE-së. NATO dhe BE janë të potretizuar si ndërhyrëse në çështjet regjionale dhe të brendshme ku edhe NATO vazhdon të jetë agresive kundër Ruisë. Ndërsa Rusia mbetet mbrojtësi i të gjithë Serbëve. Fokusi qëndron në lidhjen historike dhe kulturore në mes të Serbisë dhe Ruisë. Sa i përket Kosovës, narrativat kryesore janë që Rusia po mbron serbët në Kosovë dhe Perëndimi po mbështet shqiptarët në Kosovë.

Një ndër shtet më të përmendura është Kosova dhe fjalët më të përdorura për të janë: Kosova dhe Metohija, Veriu, Dialogu, Specjalna, KFOR dhe Zgjedhjet. Kosova është protagoniste e narrative të Sputnikut Serbia si fajtorë për spastrim etnik të Serbëve Kosovar. Këto lloje të narrativa po mundohen të përshkallëzojnë dhe përhapin lajmet e rrejshme për Kosovën që t'ia humb dobësoj aleancat ndërkombëtare.

Shembuj Ilustrativ

Lidhja në mes të Sputnik Serbia dhe Kosovo Online është nëpërmjet shpërndarjes së lajmeve dhe narrativa të njëjta. Para luftës në Ukrainë, Kosovo Online ka prekur temat prej Sputnik Serbia duke i marrë në

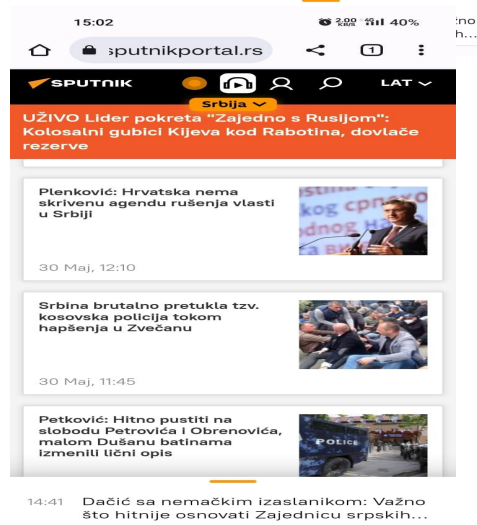
mënyrë direkte. Pas pushtimit të Ukrainës, Sputnik Serbia filloi të marrë lajmet direkt nga *Kosovo Online*. Përshembull, nëse e viziton faqen zyrtare të Sputnik Serbia edhe kërkon Kosovo Onlajn (Kosovo Online)¹, gjen rreth 1329 lajme te marra nga ajo.

Më 29 maj 2023, për shkak të protestave të serbëve në komunat veriore, 30 pjesëtar të KFOR-it janë sulmuar. Një nga ushtarët, hungarez është detyruar të amputoj këmbën e tij si rezultat i sulmit fizik. Sputnik Serbia nuk raportoi asnjë lajm se çfarë ka ndodhur saktë. Kur kërkon për lajmet, bazuar në datën e incidentit, mundesh t'i gjejsh lajmet tjera por jo që janë lënduar 30 ushtarë të KFOR-it.

Kur kërkon për ushtarin hungarez që ka qenë i lënduar, lajmet kanë përmendur vetëm reagimin e KFOR-it ndaj protestës dhe Vuçiq duke fajësuar kryeministrin Kurti për situatën aktuale.

Sputnik Serbia ka një prezencë në Telegram, X (më herët Twitter), dhe Odysee. Telegram është rrjet social rus i njohur i krijuar për siguri dhe komunikim të hapur pa mbikëqyrjen e shtetit rus. Odysee është platformë qendrore e ngjashme me YouTube por më e lirë dhe pa censurë. Postimi i videove në këtë platformë është për të shprehur çfarë mendon pa qenë i ndaluar ose cënuar. Sputnik Serbia ka 4,895

ndjekës në Odysee. Në Twitter, ka rreth 28.7K ndjekës.

Me rastin e sulmit terrorist më 24.09.2023, mediat serbe nuk ngurruan në shpërndajen e propagandave dhe dezinformatave rreth së vërtetës që ndodhte në Kosovën veriore. Sputnik

¹ Në gjuhën Serbe është e njohur dhe shkruhet si Kosovo onlajn.

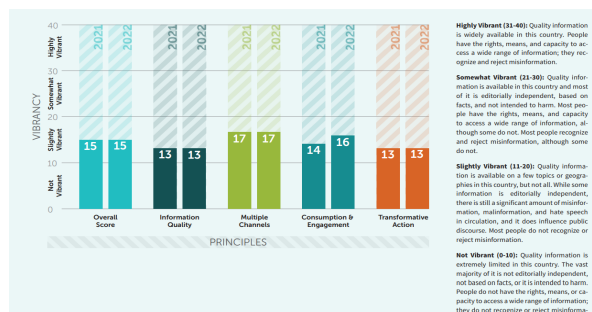
Serbia nuk ndaloi as këtë herë, ku postoi lajme të takimit të Vuçiq me ambasadorin rus në Serbi duke e akuzuar Albin Kurtin dhe politikën e tij për shfarosje etnike të serbëve në Kosovë. Apo lajmi tjetër ku Vuçiq thotë që serbët e vrarë nuk janë terroristë. Narrativa të tilla që përgënjeshtrojnë të vërtetën ishin prezente dhe në qarkullim nga Sputnik Serbia.

Mjedisi Mediatik serb dhe rus Kundër Kosovës

Serbia tërheq mediat ruse që t'ju përshtatet elitave lokale dhe konfliktit rreth Kosovës. Bazuar në hulumtimin, pyetësi tregon që Serbët kanë prioritet politikën e jashtme ndaj Kosovës (45.5%) dhe (52.3%) deklarojnë kundër pavarësisë së Kosovës. Duke pasur këtë përqindje të serbëve që besojnë se Kosova nuk duhet njohur dhe mbështesin Rusinë e komplikon shumë situatën për shoqërinë të zgjedhin një tjetër aleancë përveç Ruisë. Për serbët është e domosdoshme të shprehin kundërshtimin e tyre ndaj Kosovës ose do të shihen si më pak patriotë ndaj Serbisë. Përndryshe, në Kosovë, sa i përket normalizimit të marrëdhënieve me Serbinë, **sondazhi** tregon që brenda 1-5 vitesh, Kosova do të normalizojë marrëdhëniet e saj me Serbinë.

Një ndër faktorët për përhapjen e Influencës ruse është edhe mungesa e përmbajtjes lokale që mbulohet me informata të tjera siç është: *Serbia nuk duhet ta njoh Kosovën*. Në shumicën e rasteve, mediat kryesore në Serbi ripublikojnë apo përdorin ngjarje të veçanta nga Russia Beyond, RT, Sputnik dhe Glas Moskve.

Megjithatë, informacionet në Serbi varen nga kualiteti dhe kapaciteti i njerëzve për të refuzuar apo njohur dezinformimin. Duke u bazuar në raportin e [Vibrant Information Barometer](#), kualiteti i informacioneve nuk është i qasshëm ndaj të gjithëve dhe ka dezinformata, gjuhë të urrejtjes që ka ndikuar në diskursin e publikut.

Megjithatë situatë me luftën në Ukrainë dhe politikën agresive të Ruisë, opinioni publik në Serbi referohet ndryshe ndaj sanksioneve kundër Ruisë në krahasim me vendet e tjera në rajon. Bazuar në pyetësor, njerëzit në Serbi besojnë që Serbia nuk duhet t'i vendos Ruisë sanksione për shkak të përvojës së tyre personale. Ata mendojnë që sanksionet do të ndikojnë në jetën e tyre të përditshme dhe ata e kanë përjetuar tashmë dhe i dijnë pasojat. Kjo lloj përgjigje tregon mishërimin dhe viktimizimin në mes të Serbisë dhe Ruisë që është mjaft e fortë.

Një metodë e njëjtë është përdorur edhe në luftën e Ukrainës, ku sipas Western Balkans Security Barometer në 2022, në Serbi njerëzit besojnë që faktori kryesor që shkaktoi luftën është NATO.

Përsëri, lidhja në mes të Rusisë dhe Serbisë shihet e fuqishme edhe më bashkëpunuese pavarësisht përkundër të gjitha pamundësive.

Përfundimi

Fushatat sistematike të lajmeve të rrejshme kanë padyshim qëllime të caktuara politike edhe strategjike – bashkërendimi dhe sinkronizimi i luftës së informacionit që Rusia dhe Serbia bëjnë kundër Kosovës ka padyshim për qëllim dëmtimin e sovranitetit të Kosovës, dëmtimin e imazhit të Kosovës, diskreditimin e personaliteteve të larta dhe mirëmbajtjen e vazhdueshme të tensionit ndëretnik.

Duke marrë parasysh se mediami elektronik *Kosovo Online* është në një përputhje të përhershme me politikat dhe vijën zyrtare të shtetit serb kundër Kosovës, atëherë mund të arrijmë në përfundimin e qartë se kjo media është mjet i sofistikuar propagandistik kundër interesave shtetërore të Kosovës, stabilitetit politik e shoqëror dhe bashkëjetesës ndëretnike.

Pyetjet dhe hipotezat se Rusia dhe Serbia synojne ta destabilizojnë Ballkanin janë mbështetur me fatke, argumente dhe analiza gjatë gjithë përmbajtjes së hulumtimit. Media *Kosovo Online*, *Sputnik Serbia* dhe *RT* janë në sinkronizim për të goditur me fushata të mirëorganizuar pavarësinë e Kosovës, paqen rajonale dhe për të synuar shembjen e rendit dhe progresit që perëndimi ka arritur në Ballkan.

Meqë Federata Ruse është në kërkim të vazhdueshëm për të destabilizuar Ballkanin, dhe mundësisht për të hapur një front të ri në këtë rajon, ajo do të vazhdojë ta përdor proxy-n e saj Serbinë dhe mediat që kontrollon Aleksandar Vuçiq për të shtyrë përpara këto axhenda.

Rreshtimi i Serbisë me Rusinë është mbështetur nga figurat politike pro-ruse sikurse Vuçiq që ka një ndikim në ndarjen e informacioneve në mjedisin mediatik. Pavarësisht presionit ndërkombëtar, opinioni publik në Serbi është empatik ndaj Rusisë dhe simbolizon perceptimin e viktimizmit dhe besimit që çdo sanksion kundër Rusisë do të dëmtojë qytetarët.

Është një tjetër pikë valide të përmendet që pavarësisht mediave, Kisha Ortodokse Ruse është identifikuar gjithmonë si instrument për influencën Ruse në rajon. Vëllazëria sllavike përmes vlerave ortodokse gjithmonë fortifikon interesat e Kremlinit dhe lidhjen me liderët politik në vendet e Ballkanit Perëndimor. Një shembull është roli i Konstantin Malofeev që kontribon direkt në fuqinë e butë të Rusisë në rajon. Përmes Kishës Basil dhe fondacionit humanitar Tsargrad TV, ai ka arritur të shpërndajë pikëpamjet pan-sllavike kundër Aleatëve të Perëndimit dhe justifikimin e influencës Ruse në Ballkan.

Një tjetër pikë që vlen të përmendet është edhe qendra ruso-serbe Humanitare në Nish e regjistruar si organizatë jo-fitimprurëse si instrument për influencën në rajon. Si qendër humanitare ofron qendra të radikalizimit në lidhje me grupet nacionaliste radikale.

Rekomandimet

Gazetari të pavarur: Shteti nuk duhet të kontrolloj mediat dhe duhet të inkurajojë gazetarinë në vendin e vet duke mundësuar burime kredible të informacionit. Kur gazetarët promovohen në mënyrë të pavarur mundësojnë një punë pa frikë të përndjekjes dhe censurës.

Kampanja për njohje të mediave: Edukimi i publikut për të luftuar dhe njohur dezinformatën dhe propagandën.

Diversiteti i mediave: Promovimi i mediave të ndryshme dhe largimi i centralizimit në duar të shtetit apo një personi.

Zhvillimi i programeve për media në shkolla: Edukimi luan një rol të rëndësishëm në definimin dhe të kuptuarit e mediave dhe burimeve.

Kundërshtimi i influences keqdashëse: Inkurajimi i shteteve të kundërshtojnë influencën ruse duke mbështetur iniciativat për qeverisje të mirë, lirinë e medias dhe demokracinë në rajon.

Abstract

This research examines the role of Serbian and Russian media disinformation in the Balkans, with a focus on its malicious intentions as well as its negative impact on the democratic and integration processes of the countries of the region.

This research begins with a brief historical review of Serbian propaganda, tracing back to the early days of Serbian propaganda. It then discusses how propaganda is generated in Serbia today, focusing on the total state control over the media and free speech in order to spread disinformation.

The research then presents case studies of three Serbian and Russian media outlets that are known for disseminating disinformation in the Balkans: *Kosovo Online*, *Sputnik* and *Russia Today*. The case studies demonstrate how these three media use a wide range of techniques to spread fake news and sow discord in the region.

The research concludes by arguing that Serbian and Russian disinformation campaigns in the Balkans have a significant number of negative consequences for democracy. The research also argues that disinformation and propaganda can undermine trust in institutions, polarize society and create fertile ground for instability. The research calls for greater attention to the problem of fake news and measures to be taken to combat the spread of disinformation.

Methodology

The methodology used in this research is the analysis of Russia's influence through Serbian media. The research consists of interviews, secondary sources, media monitoring, content analysis, OSINT methodology, cross-reference information, and data analysis.

Media monitoring is part of the methodology for data collection by filtering, understanding, and explaining the articles published by two media portals Sputnik Srbija and Kosovo Online. It includes publications, articles, and identifying common themes for spreading narratives and propaganda to spread disinformation. Illustrative examples are analyzed for this specific purpose. The goal is to understand how Serbia leverages its media and changes the political discourse while influencing public opinion at international and regional levels.

Cross-reference information establishes a comprehensive dataset. Interviews are part of structured interviews with experts in journalism and media studies. Additionally, data is collected from academic publications, journalistic investigations, articles, and reports all related to Russia's media influence. The data is to identify attitudes, trends, and perceptions of Russian influence through Serbian media for the target audience.

The research paper presents its key findings and crucial individuals: Nenad Zoric, Ljubinka Milincic, and Zoran Culafic, Milos Garic, Zeljko Tvrdiscic and their role in promoting Russian and Serbian influence and narratives. The methodology concludes with key findings and recommendations for preventing the malign influence of Russia in the Western Balkans and, precisely, in Kosovo.

Introduction

Serbian and Russian influence through the media in the Balkans is part of the hybrid war that enables these two countries to achieve strategic goals. Through continuous disinformation, Serbia intends to present Kosovo as a center of crisis, to create the idea that Serbs are endangered, that there is an organized deportation of Serbs in Kosovo, and in this way to push forward the idea of presenting Kosovo as a dysfunctional state, and for artificial structures were established as other levels of power to protect the Serbs. On the other hand, through media disinformation, Russia also tends to extend its influence and project its power, thus pushing forward its strategic interests such as its presence in the Balkan region, sabotaging the integration processes in NATO and the EU, as well as rivaling the presence of the West in this part of the world.

Disinformation is generally defined as spreading false information intentionally to mislead people, distorting certain narratives in order to achieve strategic goals, shift established paradigms, prepare for any conventional incursion or invasion, to instill ideas that a political system is not credible, to discredit political and public figures and others.

Recently, and especially with the increased use of information technology, disinformation has been seen as an efficient opportunity in the hands of Russian propaganda to oppose, disrupt and sabotage democratic processes in Western Europe and the United States of America. While Serbia, through almost total control of the media and free speech, uses disinformation to change its perception as a belligerent state, as well as to damage the image of Kosovo on the international level.

The purpose of this research project is to study and analyze the effect of Serbian and Russian disinformation through the media on democratic processes in the Balkans, the impact on the general public, then analyzing the sources of disinformation and propaganda, the routes and transmission of disinformation and the real impact on the public. Another goal is the suggestions and recommendations that will follow based on the findings of the research work. In order to avoid subjectivity and to factify the work, we have taken several case studies, where through fact-checking methods, influencer networks, editorial policies and the like, we prove the orientation and purpose of propaganda projects through local megaphones such as media and online portals.

The main research question we asked is what real impact the Serbian and Russian media disinformation campaigns have on the democratic processes in the Balkan countries. Another research question that will focus and help our research work is whether the Serbian and Russian disinformation campaigns are in function of achieving the goals for their political projects such

as paralyzing the political systems, especially in Kosovo, Bosnia and Herzegovina and Montenegro. The third research question is what are the strategies and tactics used during the Serbian and Russian disinformation campaigns. The final research question is what are the main disinformation narratives being spread in the Balkans.

The first hypothesis is that the other most frequent Serbian and Russian disinformation narrative is about Kosovo, constantly spreading untruths about the situation of the Serbian minority in Kosovo

The second hypothesis presented in our research is that Serbian and Russian propaganda in the Balkans is intended to hinder the region's integration into the EU and NATO.

We have noticed a significant number of relevant and very serious research related to Serbian and Russian influence through media disinformation, as well as reports of international organizations and research of independent non-governmental organizations. We will expand and enrich the useful contribution of existing research with critical historical insights, case studies, and selected conclusions and recommendations.

Brief historical overview of Serbian propaganda

Serbian propaganda has its roots from the very beginning of the preparations for the First Balkan War, where the allied Balkan states such as Serbia, Greece, Bulgaria, and Montenegro declared war on the Ottoman Empire. A document of exceptional historical importance that sheds light on Serbian propaganda before and after the First Balkan War is the report of the International Commission of 1914, which investigated the causes of the First Balkan War and examined in detail the atrocities committed during the war. The commission consisted of 14 members from France, Great Britain, the United States, Germany, Austria, and Russia. In chapters VII, VIII, and IX Serbian propaganda, its goals, and efficiency are mentioned. In chapter VII, pg. 167-172, the report highlights Serbian propaganda that is singled out for "extreme violence and hatred". Further, on p. 173-182, the report highlights the need to control and contain propaganda in order to prevent further wars. In its entirety, the report assesses that Serbian propaganda incited crimes and violence, looting and destruction, singling out the case of Dibra where many Albanians were massacred by the Serbian army, because false news had been spread that the Albanians were cooperating with the Bulgarians.

On the eve of the First Balkan War, so-called atrocity propaganda began to be widely used in Serbia, the primary goal of which was to dehumanize the Ottoman Empire as a great evil that committed atrocities against the Serbian people. The Turkish professor from Istanbul University, Y. Doğan Çetinkaya, in his research "Atrocity Propaganda and the Nationalization of the Masses

in the Ottoman Empire During the Balkan Wars (1912-13)", defines atrocity propaganda as: "a form of "psychological warfare" used to stigmatize and demonize the enemy by highlighting his crimes against humanity, thereby provoking public reaction on the home front." Çetinkaya also says that atrocity propaganda was used by all parties involved in the conflict. It is estimated by many observers that atrocity propaganda had a significant effect on mobilizing for war and increasing the morale of the Serbian army.

Serbian propaganda at the beginning of the First World War (1914) was more sophisticated and comprehensive in both its demands and aggressiveness. Serbian propaganda of 1914, as the English historian, Dr. Samuel Foster said, Serbian propaganda was intended to prevent the spread and strengthening of internal opposition, as well as to instill the idea that Serbia was adamantly seeking the unification of all South Slavs, Serbs, Croats, and Slovenes under one state, out of the ruins of the Habsburg Empire, which was reinforced with the Declaration of Nish, dated December 7, 1914.

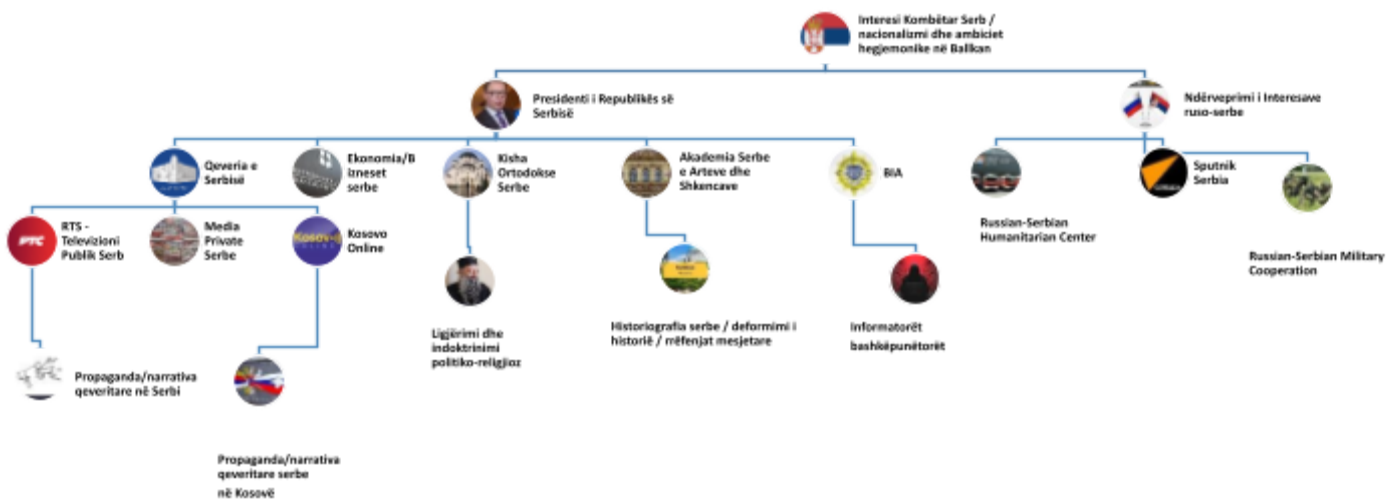
Serbian propaganda after the Technical-Military agreement of June 9, 1999

Since June 1999, when it signed the capitulation, Serbia has very aggressively tried to subvert the narrative of the last war in Kosovo, trying to deny genocide, crimes, forced population displacement, destruction of property, and other damage to Kosovo. The fabrication of the truth about Kosovo became one of the biggest fixations in the public debate in Serbia, where in an organized and synchronized manner, ordered and well thought out, the government, the media, the Serbian Academy of Sciences, intellectuals, the Serbian Orthodox Church and their collaborators from Russia launched aggressive campaigns with fake news, always to harm the goals and legitimate aspirations of the people of Kosovo.

With its disinformation campaigns, Serbia made it known that not only did it have no plans to give up Kosovo, but that it was thinking through systematic propaganda, as one of the powerful components of the hybrid war, to discredit as much as possible the institutions of Kosovo. In the first post-war years, the Serbian disinformation campaign against Kosovo produced multiple effects, inspiring even international authors to produce documentary films, articles and books, all based on Serbian lies and fabrications.

The main strategic goals of Serbia's propaganda were to discredit the institutions of the Republic of Kosovo, presenting them as incompetent, to discredit public figures by slandering and covering up untruths about their past, to fabricate news about the Serbian minority, presenting them as endangered, and as the ultimate goal, to portray Kosovo as a failed and incapable state.

How Serbia exerts its propaganda against Kosovo

In order to conceive, develop and distribute its propaganda, Serbia engages a complex network of institutions, which starts from the top of the state power, then the ideas are developed in lower ranks of state and social institutions, to be distributed through the mass media to the public.

The Office of the President is the highest executive office in Serbia. This institution is responsible for determining the general policy of the country, including its policy towards Kosovo. The president has great influence over the government, the BIA and the state media.

The Government of Serbia is responsible for the implementation of the President's policies. It also has its own Ministry of Information, which is responsible for overseeing state media.

BIA is the intelligence agency of Serbia. BIA is responsible for collecting and analyzing information on a variety of topics, including Kosovo. The BIA is also responsible for spreading disinformation and propaganda and is said to have very aggressive activity against Kosovo.

Serbia has a number of state media, including the TV channels RTS and Pink, and the newspapers Politika and Večernje Novosti. These media are used to spread propaganda and misinformation about Kosovo.

Serbia also has a number of private media outlets that are controlled by the government. These media are also used to spread propaganda and misinformation about Kosovo.

The Academy of Arts and Sciences is a prestigious institution in Serbia, seen as an authority on Serbian culture and history. It has been accused of being used by the government to spread propaganda about Kosovo. There are several contradictory publications of this institution, with insulting and derogatory tones for Albanians.

The Serbian Orthodox Church is a powerful institution in Serbia. It has been accused of being used by the government to spread propaganda about Kosovo.

Russia has a strong interest in the Balkans. Russia has been denounced as supporting Serbia's propaganda and disinformation campaigns against Kosovo.

Private businesses can also play a role in the propaganda and disinformation campaign. They can be used to spread disinformation, or they can provide financial support for the campaign.

Case study: the *Kosovo Online* portal as a media center for spreading Serbian propaganda in Kosovo

From the diagram above, we clearly see that Serbian propaganda is promoted and processed in a complicated matrix of interests, institutions, and individual pre-plannings of the currently governing conjunctures. In order to understand the goals of Serbian propaganda, the objectives of Serbia's regional policy in the Balkans should be analyzed in more depth. The National Security Strategy of the Republic of Serbia, approved in 2021, in the first chapter that talks about the "Strategic Environment", p. 21, defines the declaration of independence of the Republic of Kosovo as a danger to the national security of Serbia. In the following, this document is issued in fabrications and untruths where the situation in the region is presented in a completely untrue manner. The following paragraph of the National Security Strategy of the Republic of Serbia presents Kosovo as a place of various risks: "The attempt to separate the territory of the Autonomous Province of Kosovo and Metohija threatens the national interests of the Republic of Serbia. The security situation in this province is characterized by the imposition of a unilateral solution to its status, the absence of the rule of law, endangering the personal and property security of Serbs and other non-Albanian populations, religious extremism, the risk of terrorist activities and the expansion of organized crime, corruption, human trafficking, illegal drug and

arms trafficking". This formulation is a continuation of propaganda and fabrications in the function of Serbian strategic interests.

In this context, an important means of propaganda and fabricated news in Kosovo has become the *Kosovo Online* media, a propaganda center completely controlled by Belgrade and serving the strategic interests of Serbia, as mentioned above. This media has become the epicenter of the special war and disinformation against Kosovo, publishing fake news, fully in line with the official policy line in Belgrade. As the most important Serbian media in Kosovo, *Kosovo Online* serves as the only source of information for Serbian media. This is also reflected by the motto of this media organization - Sve o Kosovo na jednom mestu! - Everything about Kosovo in one place!

Since the entry into force of the visa regime for citizens of the Russian Federation, Kosovo Online has become a source of information for the media in Moscow because Russian journalists have had a much harder time entering Kosovo. While Kosovo Online is controlled and receives directives from Belgrade, it sends back news and propaganda, supplying Serbian and Russian media with daily material.

Ownership

According to a recent report on media ownership by BIRN, "Kosovo Online is owned by the business "VIM INFO" D.O.O., a business that was registered with the Kosovo Business Registration Agency (ARBK) on July 26, 2019. Owner and director of this business with 100% of the shares is Dushan Milanovic.

In the business register of Serbia, VIM INFO D.O.O is owned by the group "AVALA MEDIA GROUP DOO BELGRADE". The owner of the company AVALA MEDIA GROUP DOO BELGRADE is Ivan Jakšić. Jakšić is the director and editor-in-chief of the "Kosovo-Online" portal. Jakšić has been a spokesperson in the Office for Kosovo within the Government of Serbia. The director of this office was Marko Gjuric and now it is Petar Petkovic."

Further in the BIRN report it is stated that "the coordinator of the Kosovo-Online portal for the four municipalities with Serbian majority in Kosovo is Ivica Simic, the brother of the former vice-president of the Serbian List, Igor Simic".

The initiative to launch *Kosovo Online* was born as a result of the impossibility of turning RTK 2 spaces into Serbian propaganda windows. The feature of the composition of the main journalists who started with *Kosovo Online* is that they were employees of RKT 2, but also of *Sputnik* and contributors to other Serbian and Russian media. It is confirmed that the current editor-in-chief of *Kosovo Online* Miloš Garić has direct contacts with Serbian intelligence services. Garić is also

engaged as a political commentator and analyst. Kosovo Online has publicly admitted that it has received public funds from Serbia for several separate projects. VIM INFO from Zvecan is the publishing company of *Kosovo Online*.

In addition to the Serbian language, *Kosovo Online* has its edition in English and Albanian. It should be noted that the selected news in the three languages differs. This is often done to target different audiences with different news. In the online portal, there is a special column for the Special Court (Specijalni sud), in which the news about the judicial process against the leaders of the KLA is updated, where false news, suggestive and provocative headlines and in some cases completely disconnected from the context are openly published. The Special Court section is marked with a yellow check mark to attract the attention of online visitors. Another section is the Open Balkans (Otvoreni Balkan), where positive and encouraging news about this regional initiative of Serbia dominates. Another important rubric is called Analyzes. Propaganda and misinformation are evident as soon as you click on this section. Analysis against visa liberalization for Kosovo, and fabrications about the state of the Kosovar economy are just some of the tendentious analyses that are published there.

Kosovo Online has a wide presence even in the biggest social networks. On the Facebook social network, it has 28 thousand likes and 38 thousand followers. It has 1,933 followers on the X platform (formerly Twitter). There are 15,000 followers on the Instagram platform and at the time of writing, there are 86,978 posts. On the new platform Threads *Kosovo Online* has 708 followers, while on her YouTube channel, it has 7,570 subscribers, and has published over 8,700 video materials.

Editorial policies of *Kosovo Online*

In order to avoid the subjective investigation of the *Kosovo Online* news portal, we are analyzing the editorial policies of this media, taking into consideration the mission, values, and journalistic standards. In the section About us, *Kosovo Online* claims to be an informative portal that covers all "political, economic, social, cultural, sports topics from Kosovo and for Kosovo". A more in-depth examination leads to the inevitable conclusion that the editorial policies of this medium are completely one-sided, giving an extremely large space to the President of the Republic of Serbia Aleksandar Vucic and continuously conveying the official political line of Belgrade. On the other hand, the Prime Minister of the Republic of Kosovo, Albin Kurti, is portrayed with the most negative marks.

An important topic where the *Kosovo Online* portal constantly publishes fake news and propaganda is inter-ethnic relations in Kosovo. The reports, analyses, and opinions related to the situation of inter-ethnic minorities in Kosovo are in total contradiction with the social-political

reality of Kosovo, contrary to all prestigious reports of international non-governmental organizations and credible reports of Western countries. The reports of the United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) and the European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) continuously indicate an improvement in the situation of Kosovo Serbs. As is also known, Kosovo has a unique political-legal framework for the inclusion of the Serbian minority in political and social processes.

The last part of the analysis of the editorial policies of Kosovo Online was carried out with two very useful methods: The first method is much more popular, and it is a systematic fact checking to verify the accuracy of the reporting. The second, network analysis has been used to examine the network and structure of key people in *Kosovo Online* and their connections with the government in Serbia.

Verification of facts - (Fact-Checking) of Kosovo Online

The process of verifying the accuracy of the information convincingly evaluates the current role of the *Kosovo Online* portal. Even the most prestigious international media, posts on social networks, political speeches, and others are subjected to fact-checking, while there are many independent and credible platforms that perform these checks in a very fast time and in an accurate manner. From our monitoring of *Kosovo Online's* reports on the case of the terrorist attack in Banjska in Zvečan, we have drawn important conclusions about the goals, orientation, propaganda strategy, and total insensitivity that this news portal has shown. We have verified the facts from selected articles where we observed fake news on extremely sensitive topics. The first fake news is about the communication of the Kosovo Police on the radio - where a completely ordinary communication is presented as negligence of the police towards an injured Serb. In the article dated 09/24/2023 at 22:53 *Kosovo Online* presents audio content of the Kosovo Police and claims that it says: English: "Even if he dies nothing", Serbian: "I ako umre, ništa". While analyzing the content of the audio that lasts four seconds of the police communication, it is said: "Adem, Adem, be alert. Adem Rudari, be warned". Kosovo Online has no facts, parts of the audio material, or any support whatsoever to support its claim that a wounded Serb is being included in this communication. It is fake news under the conditions of a dangerous terrorist attack and serious violation of Kosovo's sovereignty, which certainly could have produced consequences, such as violence, revenge confusion, and disorientation. This fake news, in addition to severely violating the ethics and professionalism of journalism, also provokes incitement to violence, under the conditions of a Serbian state-sponsored terrorist attack. This news has been considered untrue by Internews Kosova, published on the *Kallxo* portal, as well as marked as fake news by the Facebook platform.

Tonski zapis razgovora kosovskih policajaca o ranjenom Srbinu: "I ako umre, ništa"

The network of journalists who have worked and contributed to *Kosovo Online* is complex, and with numerous threads of indisputable connections with Serbian institutions, especially with the Intelligence and Security Agency (BIA), and with several other institutions. The suspicions based on these persons start from their public statements against Kosovo, the public engagements and influence they have exercised on other platforms, as well as suspicions of infiltrations in missions and institutions of Kosovo, such as Radio Television of Kosovo as well as some international organizations.

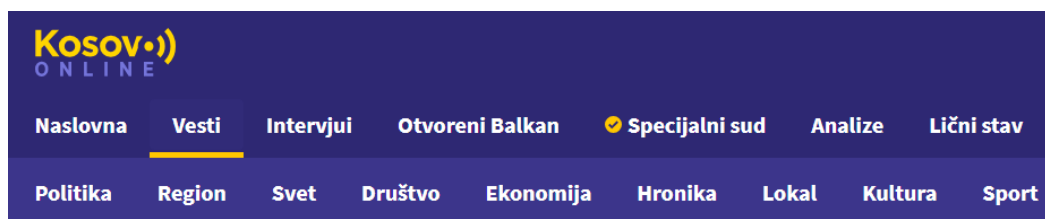
At the beginning, we would single out Zoran Culafic, the first editor-in-chief of *Kosovo Online*. This is suspected as a collaborator of the Serbian security authorities, as well as infiltrated into international organizations in Kosovo to obtain first-hand information from the field. It is well known that while working as editor-in-chief of RKT 2, the Serbian-language channel of RTK, Culafic worked together with a team to separate the Serbian channel from RTK and make it a

separate television channel where it could exercise Serbian and Russian propaganda, without being subject to the editorial policies of RTK.

The next individual is the current editor-in-chief of *Kosovo Online*, Milos Garic, a journalist with an ultra-nationalist view, with a clear pro-Russian orientation, where his involvement in public debates with calls to incite hatred and misinformation during the attempted coups in Montenegro. He is known for his anti-Western propaganda, which he has published on all the news portals that he has worked on.

Zeljko Tvrdisic, a long-time journalist and correspondent of several television stations from Belgrade, also worked at the *Kosovo Online* portal for some time, where he stood out for his propaganda skills. Later Tvrdisic moved to RTK 2, where according to the data collected by our institute, it was a special plan of the Serbian intelligence to take over RTK 2 by using Tvrdisic's experience. As is known, Tvrdisic was fired after RTK 2's tendentious reports about the terrorist attack in Banjska, Zvecan.

The illustration we have shown below is a label for the published article that shows direct sponsorship from Serbian institutions

mišljenje 1968. godine, nakon što je SSSR napao Čehoslovačku.

Svoje nade je polagao i na Kinu, koja je pokrenula antijugoslovensku propagandu. Ali u zatvoru po drugi put, kada je imao dovoljno vremena da čita i bude u toku, shvatio je da je pogrešio u proceni i Rusije i Kine. Sada je počeo da razmišlja da nacionalna zajednica možda nije jedino rešenje, jer takav projekat ne bi dobio snažnu podršku na globalnom nivou.

Sutra: Razlike sa emigrantskim organizacijama

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије- Министарства информисања и телекомуникација. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Kosovo Online

Baner Sufinansiranja

Malign Influence through Sputnik Srbije

Russian influence in the Western Balkans survives and strengthens its presence by invoking its narratives through local actors. Otherwise, Russia would remain forgotten by the lack of cooperation of local actors in gathering its influence. Therefore, Russia uses media to sponsor its power and have footprints in the media landscape to reach its goals and objective- of glorifying, pushing, and influencing its destabilizing element of politics.

The case of Sputnik Serbia is particular as one of the main examples of Russian Influence in the Western Balkans. Sputnik Serbia is a Kremlin-sponsored news website that propagandizes news and narratives in Serbian language to reach its audience. It is important to understand, Vucic controls more than 80% of the Serbian media. President Aleksandar Vucic and the political party Serbian Progressive Party (SPS) are pro-Russian and share the largest number of voters. Other media news: Srpski Telegraf, Informer, Pecat, and Ruska Rec have the same objective to glorify Russia and its presence in the region. For them, it is important to promote military and economic relations between countries.

Due to the Ukraine war, the EU sanctioned the broadcasting of Sputnik channels despite Serbia continuing to broadcast. What happened to Sputnik and Russia Today is that on March 1, 2022, the Council of the EU decided to prohibit operators from broadcasting any content by legal persons, entities, or bodies listed in Annex XV. Regulation refers to the prohibition of any broadcasting intentionally. The regulation entered into force after being published in the Office Journal of the European Union. What did Serbia do? Another alternative came directly from RT.

RT's plan is for Serbia's expansion of Russian propaganda and TV broadcasts in 2024 that will cover every political event from another point of view (Russian point of view). In November 2022, RT launched an online Serbian-language project, RT Balkan. The chief editor of RT, Margarita Simonyan expressed on Telegram that RT is launched in the Balkans because Kosovo is Serbia.

However, the EU reacted to this action by emphasizing the disinformation and mass propaganda to attack an independent country and spread Kremlin's toxic lies. Nevertheless, Serbia is a candidate country for the EU and should align its foreign policy priorities with sanctions against Russia and ban such media outlets in its territory.

Sputnik Serbia

Sputnik Serbia is the branch of the Russian foreign agency Sputnik founded by Russian President Putin in 2014 and in 2015, was opened in Serbia. The only official Sputnik editorial office in the

Balkans remains in Serbia regardless of neighboring countries using its news, videos, and texts for the same purpose, and do not have an official office.

The chief editor is Ljubinka Milinčić from Kosovo. She has experience in media for a long time for the Serbian Media in Russia - RTS, NIN, and Politika. She also has experience in the Serbian Embassy in Russia where she translated from Russian languages to Serbian. Ljubinka is known as an admirer of Putin and believes that Putin returned Russia to where it belongs on the world political stage.

Another crucial person to discuss is Nenad Zorić. He was a journalist for Sputnik Serbia from 2014-2018. Then he worked as an editor in chief in Kosovo Online with a special mission for the Russian agenda. When Sputnik Serbia was exposed he was transferred to Euro News Srbija.

Based on the Friedrich Naumann Foundation for Freedom report, all the journalists who work for Sputnik Serbia have one-year contracts and receive a salary directly from Russia above the national salary in Serbia. In 2020, the average journalist's salary in Serbia was 450\$.

The problem with Sputnik Serbia is not only the spread of Russian propaganda but false narratives for different topics related to the Western Balkans. Sputnik Serbia revolves around the main topics of Russia's position on the world stage, justification of the Ukraine war, Kosovo, elections in the North of Kosovo, military, NATO, Western Allies, and unfair treatment of Serbs in the Western Balkans. Nonetheless, Sputnik Serbia portrays itself as the leading country in the Western Balkans compared to other countries. Most of the articles refer to Serbia as the country with the greatest military power and economically stronger than others.

An example, in 2021, when the Serbs blocked the roads for passing, Sputnik Serbia opened a particular column about the Crisis in the North of Kosovo that had most of the information coming from Kosovo Online. Sputnik Serbia emphasizes the region's division into pro-Eastern and pro-Western sides that aim to create tension and division. According to Sputnik Serbia, North Macedonia, Albania, and Montenegro are described as under the West's influence and lack of sovereignty for their decision. On the other hand, Serbia is presented as a success story with Republika Srpska against NATO and the EU. NATO and the EU are portrayed as meddlers in regional and internal affairs, and NATO remains aggressive toward Russia.

Meanwhile, Russia remains the protector of all the Serbs. The focus is the connection between Serbia and Russia based on historical and cultural relations. Regarding Kosovo, the main narratives are about Russia protecting the Serbs in Kosovo and the West supporting Albanians in Kosovo.

One of the most mentioned countries is Kosovo, and the frequent words for it are Kim, North, Dialogue, Special, KFOR, and elections. Kosovo is the protagonist of the narratives by Sputnik Serbia of making Kosovo guilty of ethnic cleansing of Kosovar Serbs. These narratives try to destabilize and spread false information to push Kosovo's loose international allies.

Illustrative Examples of Sputnik Serbia and Connection with Kosovo Online

The connection between Sputnik Serbia and Kosovo online is through the lens of sharing the same news and narratives. Before the Ukraine War, Kosovo Online tackled issues from Sputnik Serbia directly taking them. After the War on Ukraine, Sputnik Serbia started to take news directly from Kosovo Online. For example, if you visit the official page of sputnikportal.rs and search Kosovo onlajn (Kosovo Online) ² you can find around 1329 news taken

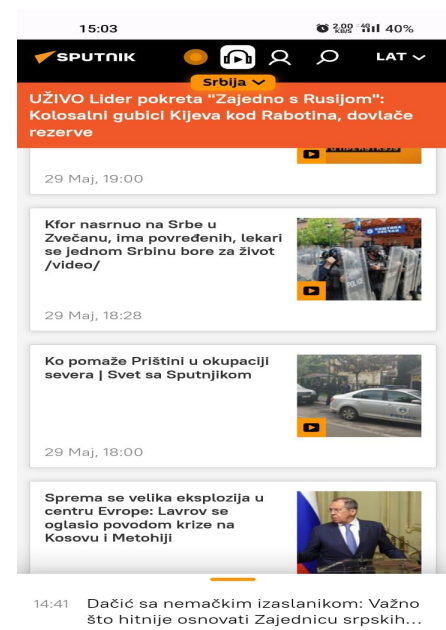
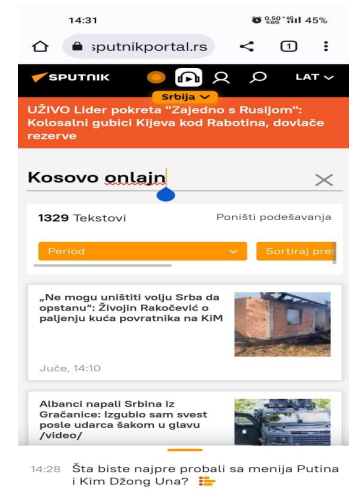
from Kosovo online.

On 29 May 2023, due to the ongoing riots of Serbs in the northern municipalities, 30 soldiers of KFOR were attacked. One of the soldiers, a Hungarian had to amputate his leg as a result of the physical attack. Sputnik Serbia did not report any of this narrative of reality. When searching for the news based on the date of the incidents, you can find other news but not about hurting 30 soldiers of KFOR.

While searching for a Hungarian soldier who was wounded, the news produced mentions of KFOR's reaction to the protests and Vucic blaming Kurti for the current situation.

own and written Kosovo onlajn.

Sputnik Serbia has a presence in Telegram, X (Former Twitter), and Odysee. Telegram is a popular Russian social network founded to have security and free communications without surveillance of the Russian state. Odysee is a centralized platform similar to YouTube but free and censorless. Posting videos on this platform is to express what you think without being banned or removed. Sputnik Serbia on this platform has 4,895 followers. On Twitter, it has 28,7K followers.

When
the

terrorist attack happened on 24.09.2023, Serbian media did not miss the opportunity to spread propaganda and disinformation around the truth about what happened in North Kosovo. Sputnik Serbia did not stop even this time, it posted news of the meeting between Vucic and the Russian Ambassador in Belgrade by referring to Albin Kurti and its politics for the ethnic cleansing of ethnic Serbs in Kosovo. On another news, Vucic stated that killed Serbs are not terrorists. These kinds of narratives that manipulate the truth were present and spread from Sputnik Serbia.

Serbia and Russia's Media Landscape against Kosovo

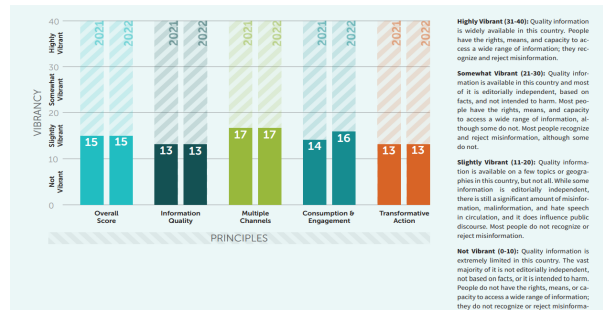
Serbia attracts the Russian media to suit the local elites and the conflict over Kosovo. Based on the research, the survey declares that Serbs prioritize foreign policy over Kosovo (45.4%), and (52.3%) are against independence. Having a percentage of Serbs that believe in the nonrecognition of Kosovo and support Russia makes it extremely difficult for society to choose other world powers over Russia. For Serbs, it is crucial to express their objection against Kosovo, or they will be less patriotic of Serbia. Meanwhile in Kosovo, regarding the normalization of

relations with Serbia in Kosovo, **the poll** demonstrates that in 1-5 years, both countries will normalize their relations.

The Western Balkans media environment permits Russia to use storylines that make their way to main media streaming. One of the many factors for the spread of Russian influence is the deficiency of local content that should be filled with other information such as that Serbia should not recognize Kosovo. In most cases, the mainstream media in Serbia republish or use feature stories from Russia Beyond, RT, Sputnik, and Glas Moskve.

However, the information in Serbia depends on its quality and the capacity of the people to reject or recognize the misinformation. Based on the Vibrant Information Barometer, information quality in Serbia is slightly vibrant. It means that the quality of information is not available to all, and there is misinformation, and hate speech that has influenced the public discourse.

Although the situation with the war in Ukraine and Russia's aggressive approach, the public opinion in Serbia referring to the sanctions against Russia is different compared to other countries in the region. Based on the survey, people in Serbia believe that Serbia should not introduce sanctions on Russia due to their personal experience. They think the sanctions will affect their ordinary life, and they already lived through it so they know the consequences. This kind of answer emphasizes the mercy and victimization between Serbia and Russia are strong.

A similar approach was followed for the war in Ukraine, whereas based on the Western Balkans Security Barometer in 2022, in Serbia, people believe that the main factor that caused the war is NATO. Again, the tie between Russia and Serbia is perceived as stronger and more supportive despite all the odds.

Conclusion

Systematic fake news campaigns undoubtedly have certain political and strategic goals - the coordination and synchronization of the information war that Russia and Serbia wage against Kosovo is undoubtedly aimed at damaging Kosovo's sovereignty, damaging Kosovo's image, discrediting high-ranking personalities and the constant maintenance of inter-ethnic tension.

Considering that the electronic medium Kosovo Online is in permanent alignment with the policies and the official line of the Serbian state against Kosovo, then we can come to the clear

conclusion that this media is a sophisticated propaganda tool against the state interests of Kosovo, political stability and social and interethnic coexistence.

The questions and hypotheses that Russia and Serbia intend to destabilize the Balkans have been supported with facts, arguments and analysis throughout the content of the research. Media Kosovo Online, Sputnik Serbia and RT are in sync to attack with well-organized campaigns the independence of Kosovo, regional peace and to aim at the collapse of the order and progress that the West has achieved in the Balkans.

As the Russian Federation continues to seek to destabilize the Balkans, and possibly open a new front in the region, it will continue to use its chief-proxy Serbia and the media controlled by Aleksandar Vučić to push these agendas forward.

The media environment in the Western Balkans is a perfect example of Russia's influence due to government support and reliance on Russian-sponsored outlets for news. The issue of Kosovo remains a significant narrative as the main one destabilizing the situation. Compared to other countries, Kosovo still remains threatened by propaganda about its sovereignty and integrity.

The alignment of Serbia with Russia is supported by pro-Russian political figures like Vucic, who has an impact on the share of the media landscape. Despite the international pressure, Serbia's public opinion remains sympathetic to Russia, victimization, and belief that any sanctions against Russia would harm ordinary citizens as they suffered before.

It is a valid point to mention that despite the media, the Russian Orthodox Church is identified as a tool for Russian influence in the region. The Slavic brotherhood between the Orthodox values always fortified the Kremlin's ties with political leaders in the countries of the Western Balkans. One example is the role of Konstantin Malofeev in contributing to the Russian soft power in the region. Through the St. Basil the Great Charitable Foundation and the Tsargrad TV, he managed to spread the pan-Slavic views against the Western allies and justify Russia's influence in the Balkans.

Another point worth mentioning is the Russian-Serbian Humanitarian Centre in Nis, registered as a non-profit organization considered a tool for influence in the region. As a Humanitarian center, it provides radicalization centers with the connection of the radical nationalist groups.

In this regard, the EU's effort to counterbalance the Russian influence in the Western Balkans aims to prompt Russia's image for propagandism and dissemination of false narratives regarding NATO, the United States, Kosovo, Balkan, and the Western allies. Sputnik Serbia portrays Serbia as a success story in the region having a greater economy and military. Generally, media outlets

under the state's surveillance underscore the importance of understanding and ensuring an informed public discourse in the Western Balkan.

Recommendations

Independent journalism: The state should not control the media and must encourage journalism in its country to provide credible sources of information. When journalists are promoted independently and ensure work without fear of persecution or censorship.

Media literacy campaigns: Educate the public to counter and recognize disinformation and propaganda.

Diversify media: Promote diverse media and remove centralization in the hands of a State or an individual.

Develop programs for media in schools: Education plays a major role in defining and understanding media and sources.

Counter malign influence: Encourage states to counter Russian influence by supporting the initiatives for good governance, media freedom, and democracy in the region.

Counterbalance disinformation and state-controlled media: Identify disinformation owned by the state and develop strategies to combat the threats.

Referencat/References

“Atrocity Propaganda and the Nationalization of the Masses in the Ottoman Empire during the Balkan Wars-Libre.” Scribd. Accessed October 18, 2023.

<https://www.scribd.com/document/261635674/Atrocity-Propaganda-and-the-Nationalization-of-t he-Masses-in-the-Ottoman-Empire-During-the-Balkan-Wars-libre#>.

Pollitecon. Accessed October 18, 2023.

<http://www.pollitecon.com/html/ebooks/Carnegie-Report-on-the-Balkan-Wars.pdf>.

“Propaganda at Home and in Exile (South East Europe).” New Articles RSS. Accessed October 18, 2023.

https://encyclopedia.1914-1918-online.net/article/propaganda_at_home_and_in_exile_south_east_europe.

“Tensions in North Mitrovica Are Likely to Resurface.” Robert Lansing Institute, May 16, 2023.
<https://lansinginstitute.org/2023/05/16/tensions-in-north-mitrovica-are-likely-to-resurface/>.

Linthicum, Cloud Computing By David, and David Linthicum.
“The Cloud Attack You Didn’t See Coming.” InfoWorld, March 30, 2021.
<https://www.infoworld.com/article/3613094/the-cloud-attack-you-didnt-see-coming.html>.

The Republic of Serbia ministry of defence defence policy sector ... Accessed October 18, 2023.
https://mod.gov.rs/multimedia/file/staticki_sadrzaj/dokumenta/strategije/2021/Prilog2-Strategija NacionalneBezbednostiRS-ENG.pdf.

Atlantic Council of Montenegro. Russia’s narratives toward the Western Balkans: Analysis of Sputnik Srbija, April 2020.
<http://stratcomcoe.org/publications/russias-narratives-toward-the-western-balkans-analysis-of-sputnik-srbija/56>.

Chaturvedi, Kaustubh. “Organised Chaos: Russian Influence and the State of Disinformation in the Western Balkans.” The Edward R Murrow Center for a Digital World, November 28, 2020.
<https://sites.tufts.edu/murrowcenter/organised-chaos/>.

European Parliament. Russia and the western balkans - european parliament, April 2023.
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/747096/EPRS_BRI\(2023\)747096_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/747096/EPRS_BRI(2023)747096_EN.pdf).

EUvsDisinfo. “Sputnik Srbija Narratives Fuel East-West Division in Western Balkans, NATO Stratcom Report Finds.” EUvsDisinfo, May 26, 2020.
<https://euvsdisinfo.eu/sputnik-srbija-narratives-fuel-east-west-division-in-western-balkans-nato-report-finds/>.

Gregová, Sára. “Russian Propaganda & Disinformation Campaigns in Serbia’s Media.” Russian Propaganda & Disinformation Campaigns in Serbia’s Media, December 12, 2022.
<https://www.strategicanalysis.sk/russian-propaganda-disinformation-campaigns-in-serbias-media/>.

Javier, Francisco, and Cabrera Blázquez. “The Implementation of EU Sanctions against RT and Sputnik.” The implementation of EU sanctions against RT and Sputnik, 2022.
<https://rm.coe.int/note-rt-sputnik/1680a5dd5d>.

Media Ownership Monitor. “Who Owns the Media in Serbia?” Media Ownership Monitor, 2017.
<http://serbia.mom-gmr.org/en/>.

Metodieva, Asya. “Russian Narrative Proxies in the Western Balkans.” GMFUS, June 5, 2019.
<https://www.gmfus.org/news/russian-narrative-proxies-western-balkans>.

Panasytka, Oleksandra. “Propaganda for The.” Propaganda for the “younger Slavic brother” in the Balkans: how Russia promotes a disinformation campaign in Serbia, December 23, 2806.
<https://voxukraine.org/en/propaganda-for-the-younger-slavic-brother-in-the-balkans-how-russia-promotes-a-disinformation-campaign-in-serbia>.

Published by Statista Research Department, and Jun 12. “Serbia: Top Social Media Sites Visit Share 2022.” Statista, June 12, 2023.
<https://www.statista.com/statistics/1165977/market-share-of-the-most-popular-social-media-web-sites-in-serbia/>.

RFE/RL’s Balkan. “Russian State’s RT Media Group Starts Online Project in Serbian.” RadioFreeEurope/RadioLiberty, November 15, 2022.
<https://www.rferl.org/a/russia-rt-serbia-project/32131872.html>.

Samorukov, Maxim. “Surviving the War: Russia-Western Balkan Ties after the Invasion of Ukraine.” Carnegie Endowment for International Peace, April 25, 2023.
<https://carnegieendowment.org/politika/89600>.

Vasques, Eleonora. “Russian State Channel RT to Open Shop in Serbia.” www.euractiv.com, July 15, 2022.
https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/russian-state-channel-rt-to-open-shop-in-serbia/.